

prof. Mirosław Grewiński

Gdańsk 15 luty 2024 r.

**CENTRA USŁUG SPOŁECZNYCH SZANSĄ NA NOWĄ
JAKOŚĆ W LOKALNEJ POLITYCE SPOŁECZNEJ....**

Agenda wystąpienia

1. Refleksja historyczna
2. Nowe ryzyka i wyzwania społeczne wymuszają kreację nowego ustroju / organizacji lokalnej PS
3. Potrzebujemy nowego modelu PS bazującego na lokalnych US
4. CUS-y jako koordynator rozwoju i realizacji US
5. Deinstytucjonalizacja szansą dla CUS i NGO's/PES
6. Scenariusze rozwoju US i CUS w gminach

Refleksja Historyczna

– 100 lecie systemu pomocy społecznej

- 1918 i 1919 – dekrety Piłsudskiego dotyczące utworzenia samorządów gmin i powiatów
- 1920 – Ustawa o spółdzielniach
- 1921 – Konstytucja Marcowa i prawa socjalne w niej zawarte
- 1922 – Ustawa o samorządzie województwa
- **1923 – Ustawa o opiece społecznej**
 - nowoczesna ustawa jak na tamte czasy wzorowana na rozwiązaniach włoskich, pruskich, belgijskich i francuskich

Na mocy art. 44 Konstytucji ogłaszam ustawę następującej treści:

U s t a w a

z dnia 16 sierpnia 1923 roku
o opiece społecznej.

Określenie i cel opieki społecznej.

Art. 1. Opieką społeczną w rozumieniu niniejszej ustawy jest zaspakajanie ze środków publicznych niezbędnych potrzeb życiowych tych osób, które trwale lub chwilowo własnymi środkami materialnymi lub własną pracą uczynić tego nie mogą, jak również zapobieganie wytwarzaniu się stanu, powyżej określonego.

Zakres opieki społecznej.

Art. 2. Opieka społeczna w zakresie powyższym (art. 1) obejmuje w szczególności:

- a) opiekę nad niemowlętami, dziećmi i młodzieżą, zwłaszcza nad sierotami, pólsierotami, dziećmi zaniedbanymi, opuszczonymi, przestępnymi oraz zagrożonymi przez wpływy złego otoczenia;
- b) ochronę macierzyństwa,
- c) opiekę nad starcami, inwalidami, kalekami, nieuleczalnie chorymi, upośledzonymi umysłowo i wogóle nad niezdolnymi do pracy;
- d) opiekę nad bezdomnymi ofiarami wojny i szczególnie ciężko poszkodowanymi;
- e) opiekę nad więźniami po odbyciu kary;
- f) walkę z żebractwem, włóczęgostwem, alkoholizmem i nierządem;
- g) pomoc instytucjom opiekuńczym prywatnym i współdziałanie z niemi.

Środki zaspakajania niezbędnych potrzeb.

Art. 3. W zakresie zaspakajania niezbędnych potrzeb do życia (art. 1) opieka społeczna polega na dostarczaniu:

- a) koniecznych środków żywności, bielizny, odzieży i obuwia;
- b) odpowiedniego pomieszczenia z opałem i światłem;
- c) pomocy w nabyciu niezbędnych narzędzi pracy zawodowej, pomocy w dziedzinie higieniczno-sanitarnej;
- d) pomocy w przywróceniu utraconej, lub podniesieniu zmniejszonej zdolności do pracy.

Prócz wyżej wymienionych za niezbędne potrzeby życiowe uważa się u dzieci staranie o religijno-moralne, umysłowe i fizyczne ich wychowanie, u młodocianych—pomoc w przygotowaniu do pracy zawodowej.

Nadto opieka społeczna obejmuje obowiązek sprawienia pogrzebu.

100-letni dorobek Systemu Pomocy Społecznej 2023

- Ewolucja od ratownictwa społecznego przez funkcje opiekuńcze i pomocnicze do systemu usług społecznych
- Książka podsumowuje 100letni dorobek Ustawy z 1923 r.

To co jest pewne to → Niepewność

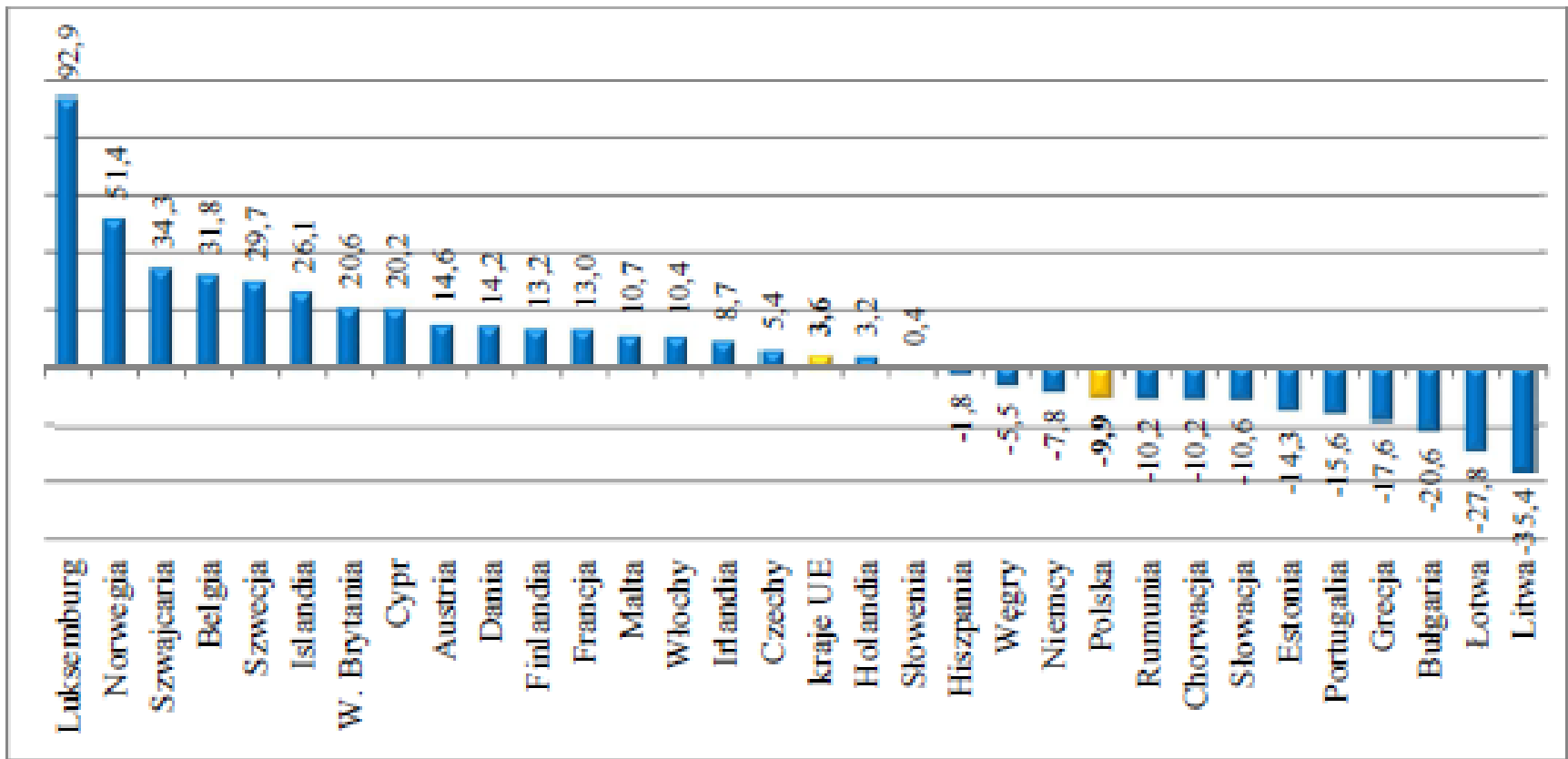
- Z jednej strony **Niepewność i zmniejszająca się odporność społeczna** rodzą nowe problemy społeczne
 - Z drugiej strony **rosnące aspiracje młodych Polaków** i większa świadomość potrzeb
 - Niepewność geopolityczna
 - Niepewność demograficzna
 - Niepewność ekologiczna
 - Niepewność technologiczna
 - Niepewność kompetencyjna
 - Niepewność permanentnej zmiany
- Lęk i strach społeczny = **Niska odporność społeczna**

Wojna Na Ukrainie i w Izraelu wzmacniają niepewność i stawiają pytania

- O nasze bezpieczeństwo (socjalne)
- O uniwersalne wartości pokoju, wolności
- O neosolidarność społeczną
- O sens humanizmu
- O odpowiedzialność polityków a nie o populizm
- O przyszłość kolejnych pokoleń

Wzrost/spadek liczby ludności krajów UE w latach 2013–2050 (w %)

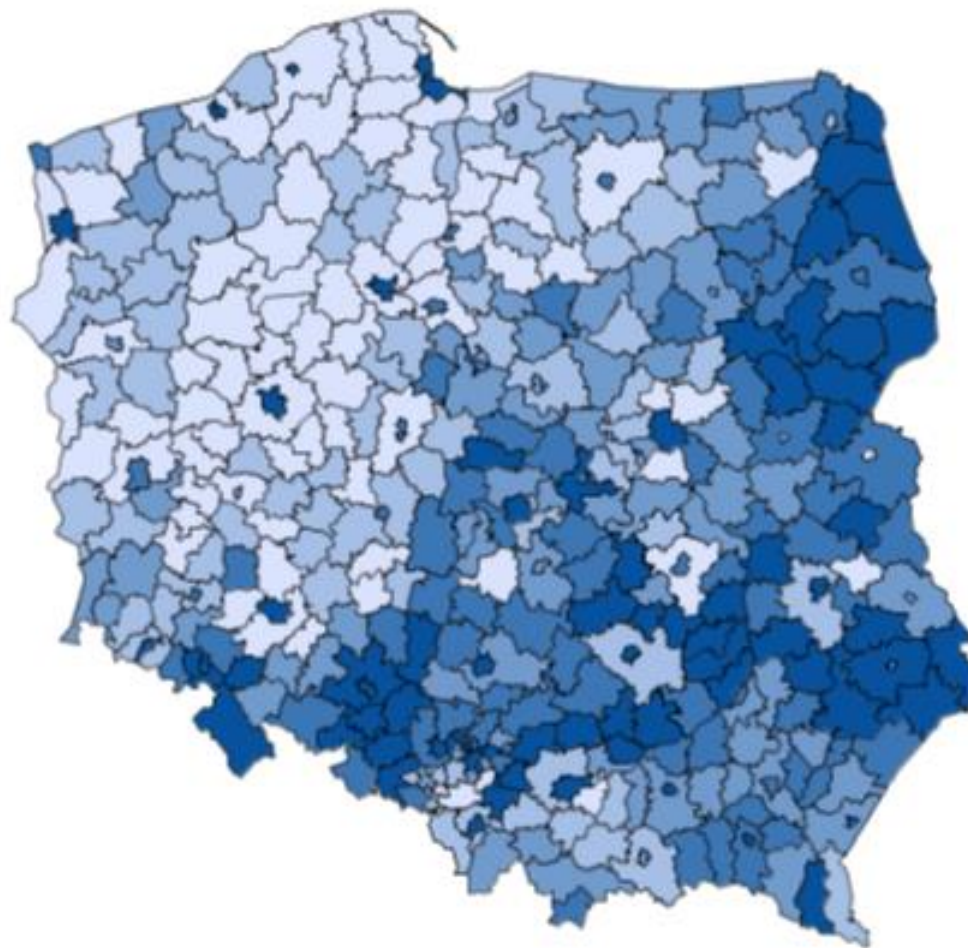
Źródło: opracowanie na podstawie danych bazy Eurostat, <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Prognoza ludności GUS 2060

- Spadek ludności Polski do 30,6 mln osób
- Spadek osób w wieku produkcyjnym o 25-40%
- Nastąpi znaczący wzrost imigracji
- Ilość kobiet w wieku prokreacyjnym spadnie z 8,7 mln do 4,8 mln

Ludzie bardzo starzy **2022** (udział osób w wieku 80+)

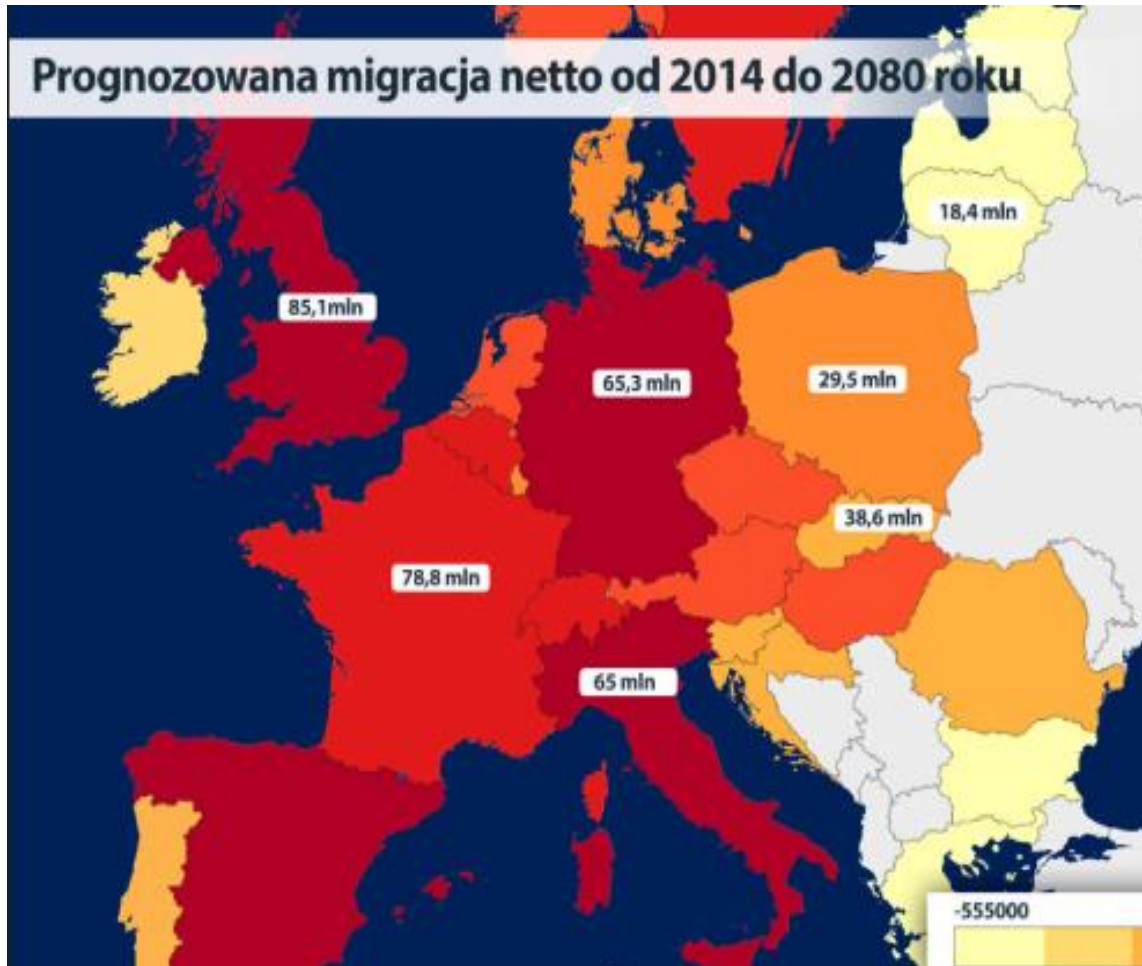
Wyzwanie dla systemu pomocy społecznej

Opieka nad osobami starszymi i niesamodzielnymi

w zakresie: usług opiekuńczych, asystenckich, sanitarnych, towarzyszenia...

Napływ migracji w przyszłości – do 2080 r.

Wielkie wyzwanie migracyjne przy niskiej dzietności i dłuższym życiu seniorów

Migranci będą koniecznością → deficyt pracowników

W Polsce już teraz jest prawie 4 mln migrantów – 60% z Ukrainy

Jak dostosować systemy PS i do wielokulturowych społeczeństw?

POLSKA W CZOŁÓWCE PAŃSTW O NAJNIŻSZEJ STOPIE BEZROBOCIA W UNII EUROPEJSKIEJ W KOŃCU 2022 R.*

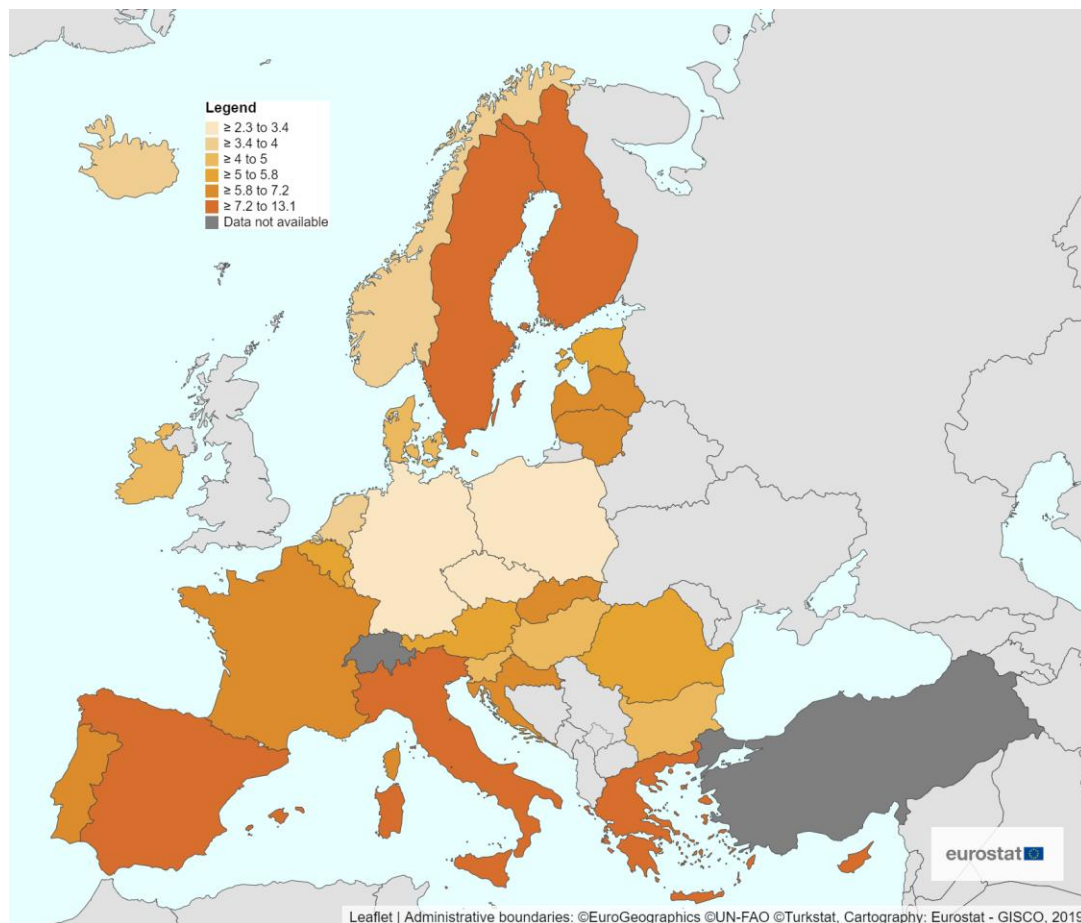
**Niskie bezrobocie = kłopoty
pracodawców**

2,9% w Polsce

mniej tylko w Czechach (2,3%)

6,1% w UE

6,6% w UE (strefa Euro)

Dezaktywizacja i bierność

części społeczeństwa – postawa roszczeniowa

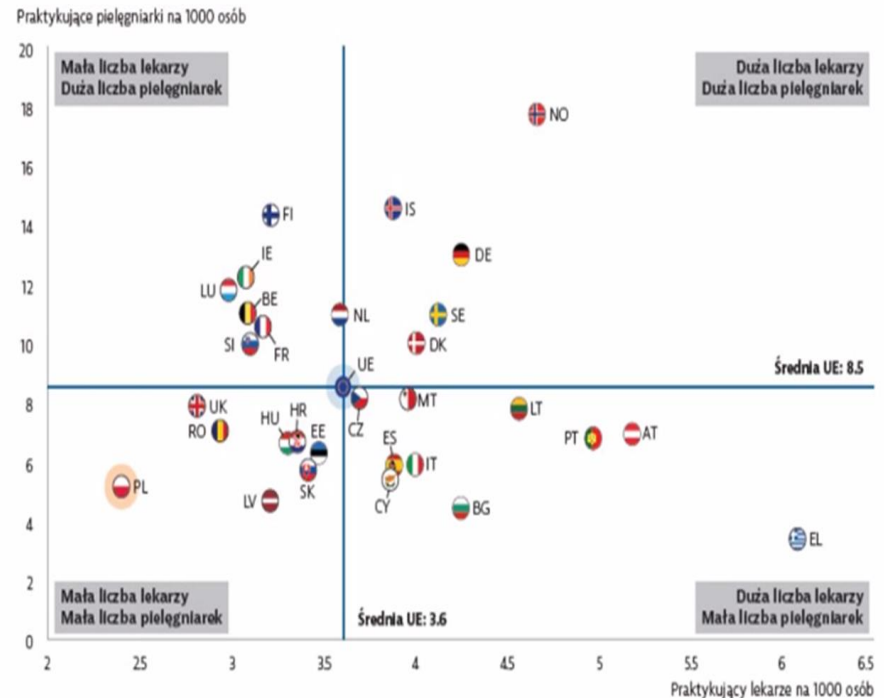
- Utrata pracy + upadek firmy / branż / sektora
- Przeobrażenia rynków pracy
- Życie z zasiłków i świadczeń
- Problemy z lękiem, stres, problemy psychiczne i psycho-somatyczne
- **12,4 mln biernych zawodowo** - aktywnych 17,2 mln (2023)
- Około 500 tys z powodu bezradności

Lęki, depresje, przemoc

- Problemy psychiczne i psychosomatyczne dotyczą 15-25 % Polaków
- Ludzie nie dają sobie rady ze stresem, oczekiwaniami społecznymi, wieczną rywalizacją i tempem życia
- Coraz więcej osób ze stanami lękowymi, depresjami i kryzysami energetycznymi – rośnie liczba samobójstw
- Tylko 4,5 tys. Psychiatrów i tylko 530 psychiatrów dla dzieci i młodzieży
- Przemoc domowa – **61 tyś.** wydanych niebieskich kart przez Policję w 2022 r.
- Nowe formy przemocy psychicznej, emocjonalnej, finansowej, internetowej
- Trudności w monitorowaniu przemocy
- **Duże deficyty w psychiatrii środowiskowej i dziecięcej**

Problem chorób cywilizacyjnych i deficytu personelu medycznego

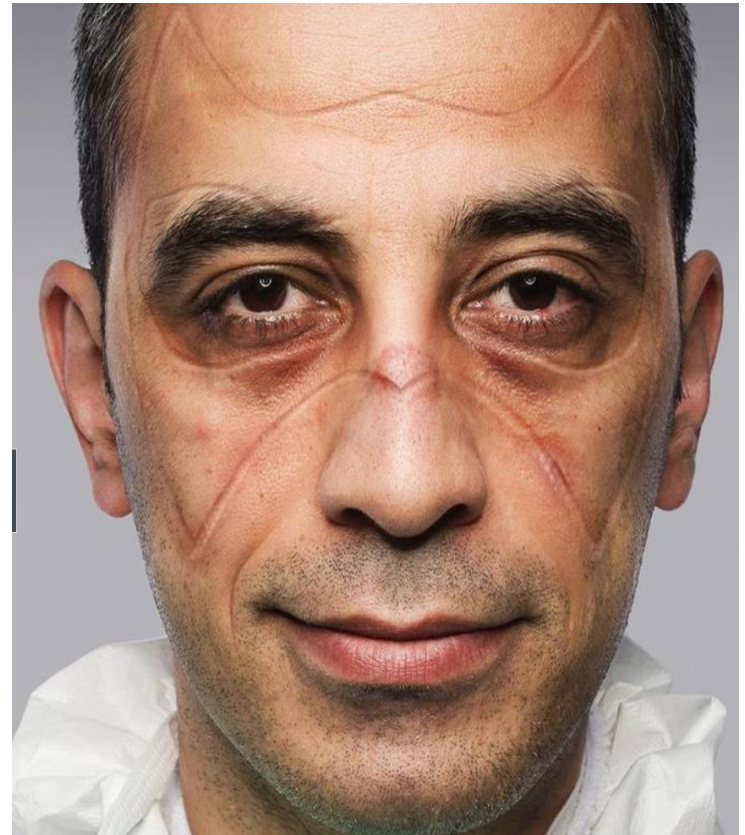
- Choroby układu krążenia – zawały, wylewy
- Nowotwory
- Cukrzyca
- Alzheimer, Parkinson
- Zaburzenia psychiczne i psychosamotyczne
- Choroby zakaźne

Przemęczenie i wypalenie służb społecznych i medycznych

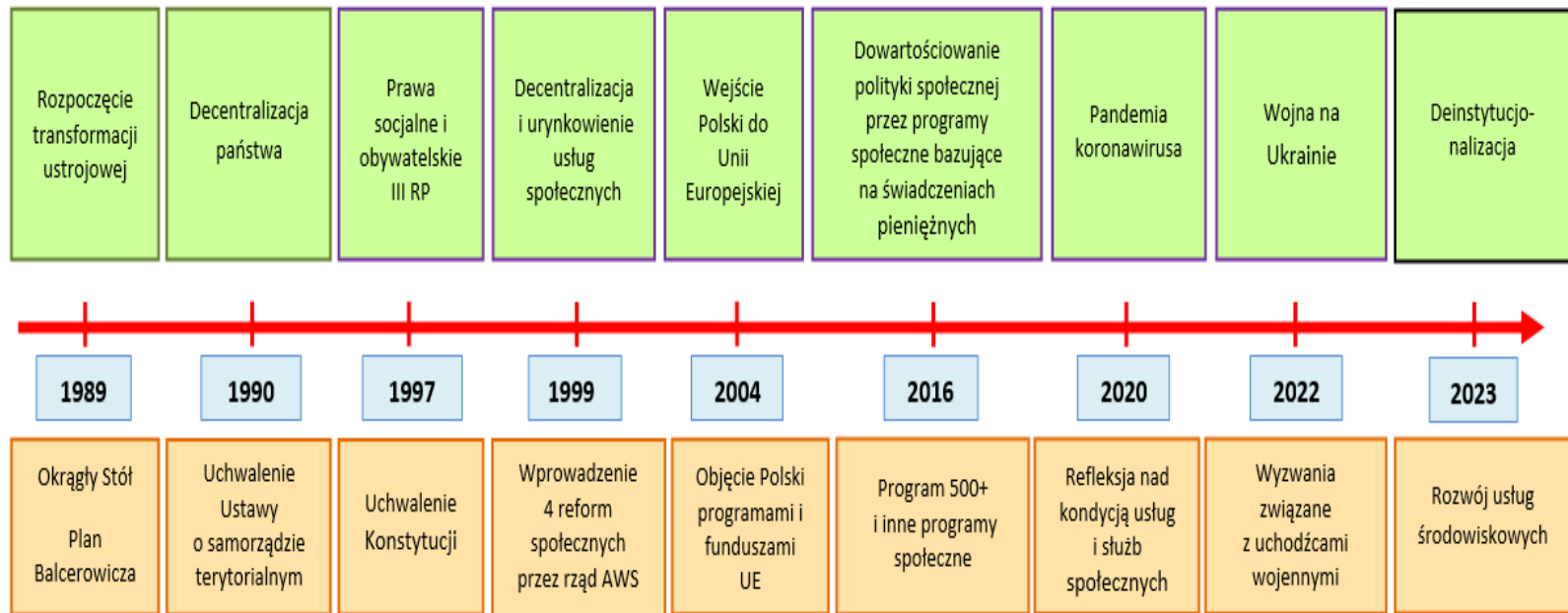
Okres w i po Pandemii

- Personel frontline-owy walczący o zdrowie i życie osób zarażonych
- Poświęcenie, zaangażowanie, ale i przemęczenie pracowników służb
- Praca w środkach ochrony osobistej często powoduje wiele skutków ubocznych
- Narażanie własnego zdrowia i życia

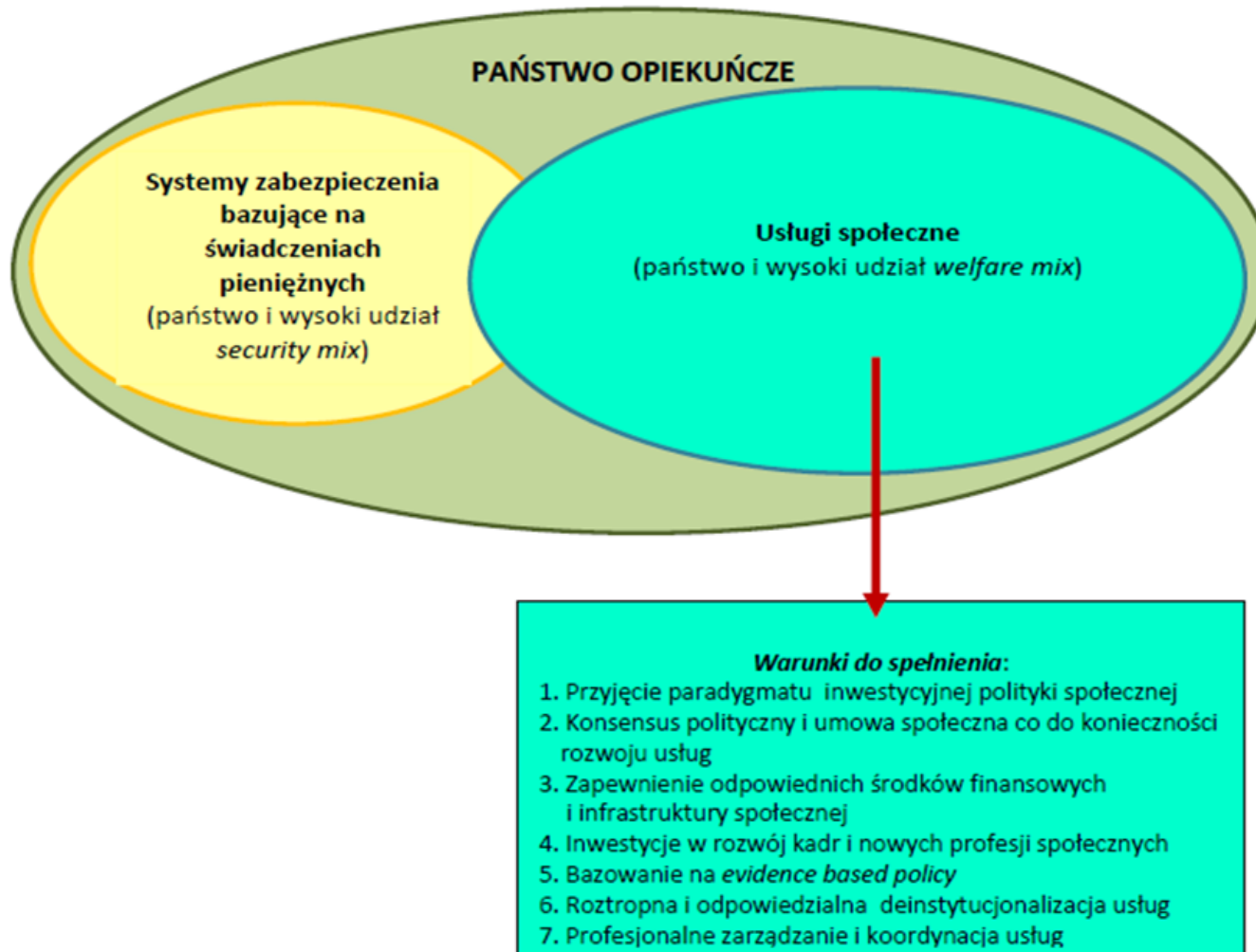
Punkty zwrotne w polskiej PS w latach 1989-2023

Trzy fale reform systemów wsparcia

Nowa Polityka Społeczna

→ CUS-y jako realizator

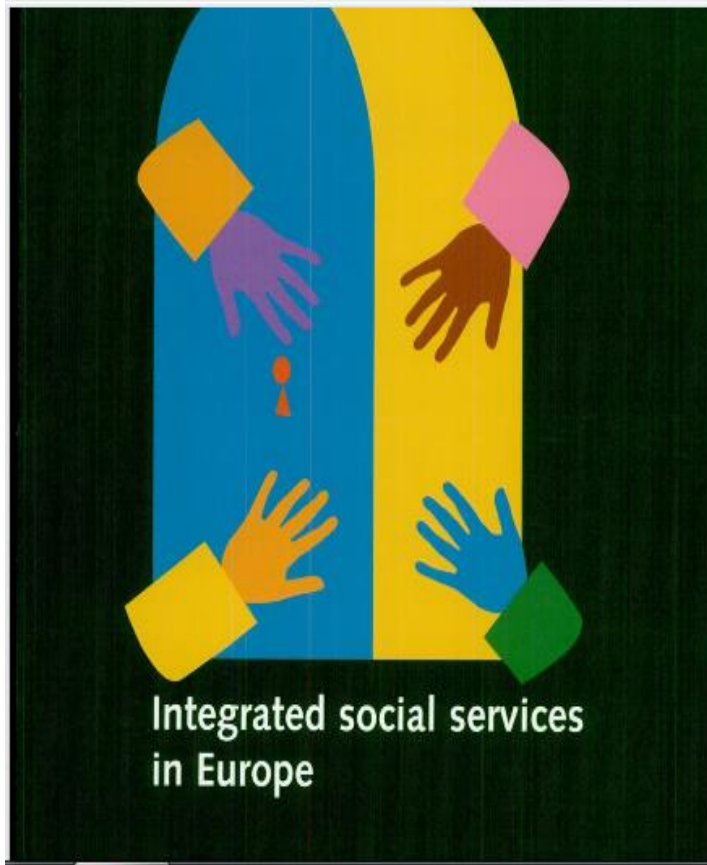
Dylematy systemowe

- Jaki paradygmat PS – tradycyjny czy inwestycyjny?
- Czy potrzebna jest gruntowana reforma pomocy społecznej czy tylko jej lifting ?
- Czy system instytucjonalny czy usługowy?
- **OPS czy CUS?**
- Czy sektor publiczny czy też inne sektory?
- PS bazująca na świadczeniach pieniężnych czy usługach?
- Wysoka zależność od szlaku
- Lęk przed reformami PS
- Brak odwagi na odważne reformy
- Kryzys przywództwa społecznego
- Dobra i zła robota związków zawodowych –m.in. Federacji

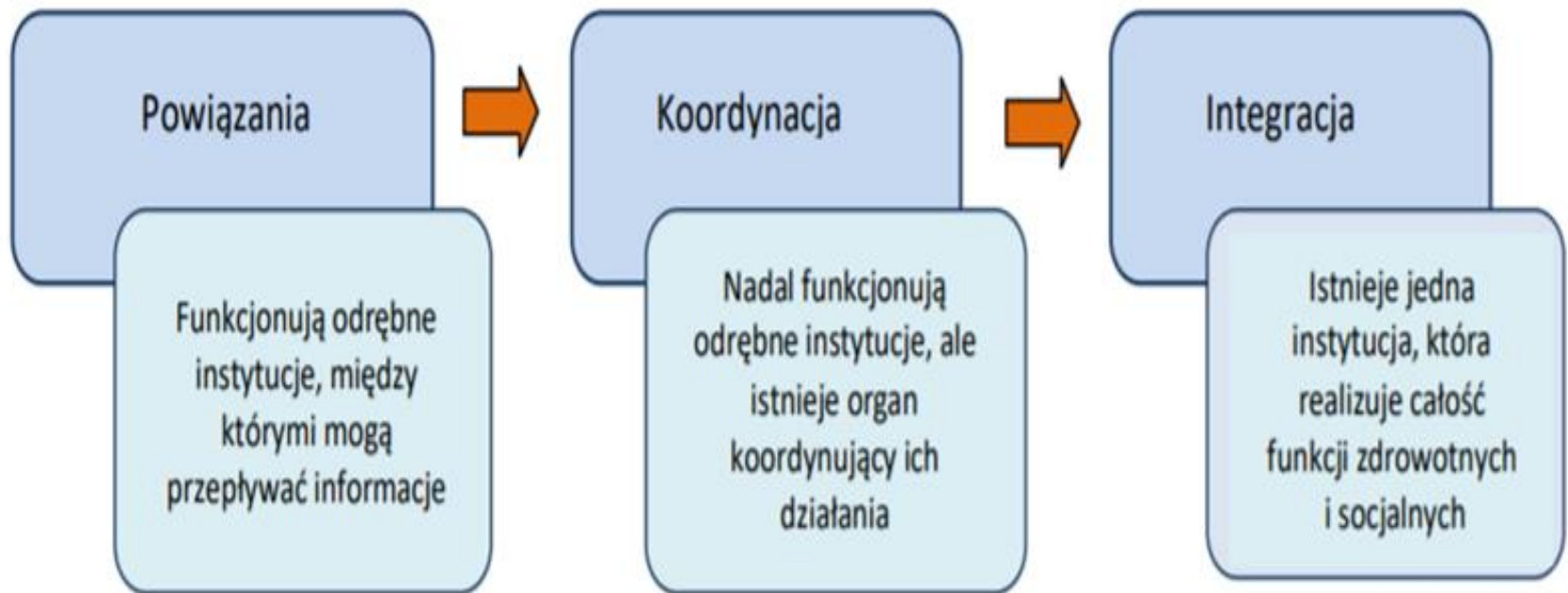
Kontekst polskiej samorządowej PS

- Rola JST w realizacji usług społecznych niezwykle istotna – planowanie i udostępnianie usług
- Samorzady trzech prędkości jeśli chodzi o US i relacje z NGO's i PES
- Zaczyna się jednak coś zmieniać – coraz więcej JST zmienia strategię na usługowe
- Governance i **social service mix** jako przyszłość pomocy społecznej

Od raportu Mundaya do Raportu ESN → zintegrowane usługi społeczne

Typologia łączenia działań instytucjonalnych według **Leutza**

CUS ponad politycznymi podziałami

Głosowanie nr 21 na 84. posiedzeniu Sejmu

dnia 19-07-2019 r. o godz. 10:48:46

Pkt 7. porz. dzien. Sprawozdanie Komisji o przedstawionym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej projekcie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych

Głosowanie nad przyjęciem w całości projektu ustawy w brzmieniu z druku nr 3590, wraz z przyjętymi poprawkami

 Wyniki indywidualne

Głosowało - 427 posłów Za - 426 Przeciw - 0 Wstrzymało się - 1 Nie głosowało - 33

Klub/Koło	Liczba czł.	Głosowało	Za	Przeciw	Wstrzymało się	Nie głosowało
PiS	237	230	230	-	-	7
PO-KO	155	140	140	-	-	15
Kukiz15	25	22	22	-	-	3
PSL-KP	22	20	20	-	-	2
niez.	10	8	8	-	-	2
Konfederacja	5	3	2	-	1	2
TERAZ!	3	2	2	-	-	1
WiS	3	2	2	-	-	1

Mapa CUS

Dominują mniejsze miejscowości

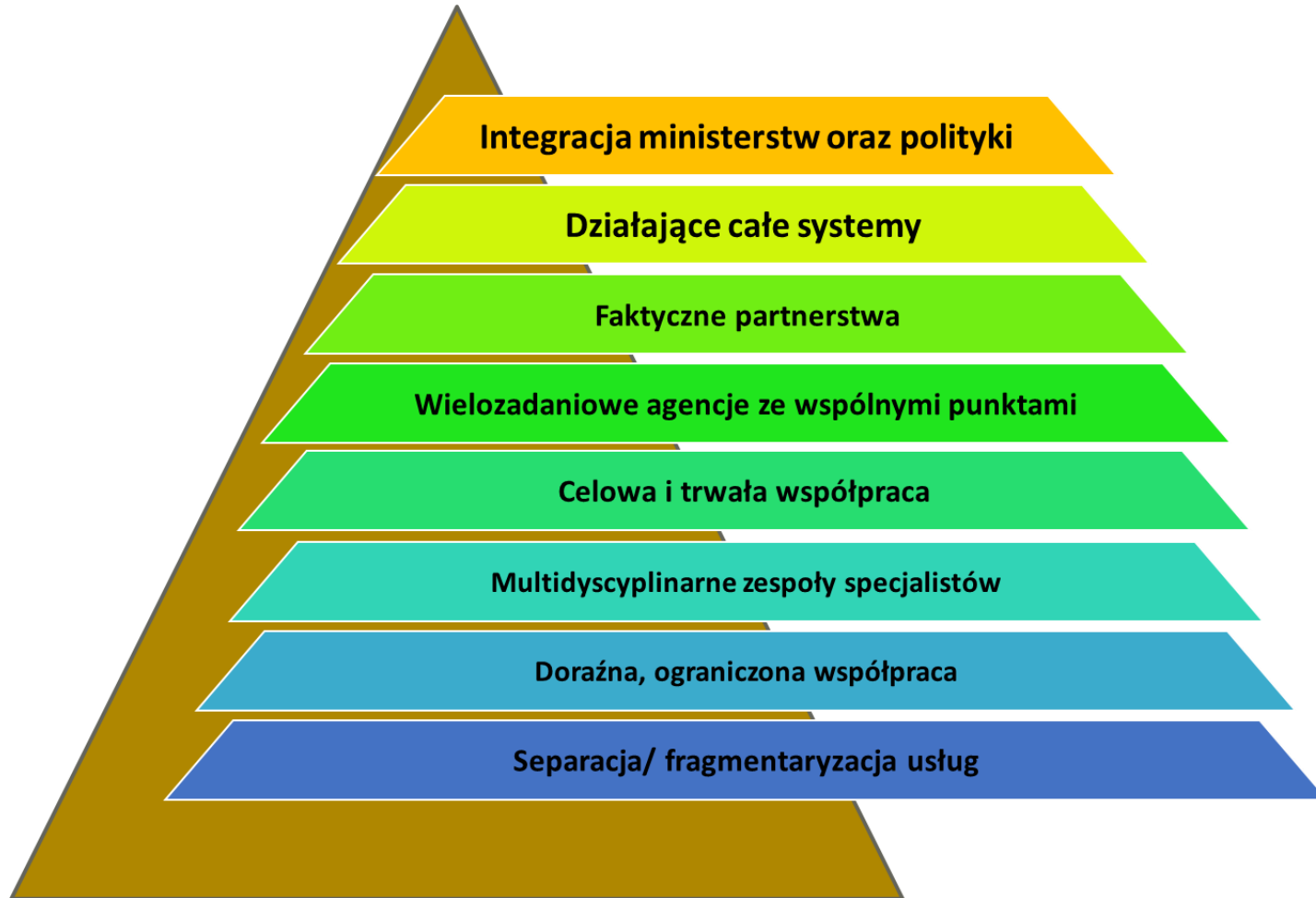
Czym jest Centrum Usług Społecznych?

- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 roku o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych weszła w życie z dniem 1 stycznia 2020 r. i jest efektem Prezydenckiej inicjatywy ustawodawczej
- Ustawa pozwala na realizowanie usług społecznych przez centrum usług społecznych. Dzięki takim centrom **usługi społeczne mają stać się nie tylko szerzej dostępne, lecz także bardziej spersonalizowane.**
- Utworzenie centrum jest **możliwością** a nie obowiązkiem gminy.
- **Fakultatywność (kontra Obligatoryjność)**

Czym jest Centrum Usług Społecznych?

- Zadaniem Centrum Usług Społecznych jest **KOORDYNACJA** i **INTEGRACJA** usług społecznych na poziomie lokalnym.
- Ma to być miejsce pozwalające na skoordynowane i efektywne udzielanie usług społecznych zaadresowanych do wszystkich uczestników społeczności lokalnej. System **JEDNEGO OKIENKA**.
- Udzielanie przez Centrum Usług Społecznych kompleksowego wsparcia ma skutkować **szeroką ofertą skierowaną do całej lokalnej społeczności**, a nie jedynie do grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
- **CUS jako inkubator systemowej zmiany systemu pomocy społecznej**

Integracja usług, instytucji i systemów jako cel

Usługi społeczne – definicje

- To profesjonalne działania o charakterze niematerialnym dedykowane osobom, rodzinom i społeczności lokalnej.
- Bazują na potencjale, wiedzy, doświadczeniu i zasobach środowiska lokalnego.
- Ich celem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zaspakajanie ich aktualnych potrzeb
- Mają przyczynić się do wyższej jakości życia mieszkańców oraz poprawie stanu psycho-fizycznego, emocjonalnego lub intelektualnego odbiorców usług

Wyjście Usług Społecznych poza pomoc społeczną

Art. 2. 1. Usługi społeczne oznaczają działania z zakresu:

- 1) polityki prorodzinnej,
- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej

Usługi społeczne to inne ułożenie lokalnych instytucji przy zadaniach, które JST znają

- Usługi społeczne, o których mowa w projekcie ustawy, nie stanowią nowych zadań nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego, lecz mieszczą się w zakresie zadań już obecnie realizowanych przez gminę i powiat.
- **Przekształcenie OPS w CUS nie oznacza likwidacji OPS, ale przeniesienie ogółu zadań i zasobów OPS do CUS.**

→ Nowy Szyld - Nowy Sklep

Dlaczego CUS a nie OPS?

OPS

- Funkcje zabezpieczenia dochodu przez zasiłki i świadczenia pieniężne
- Praca socjalna w formule pracy administracyjnej
- Zawężenie profesji społecznych do kilku podstawowych ról
- Dominacja placówek zamiast wsparcia środowiskowego
- Ograniczone funkcje koordynacyjne
- **Pomoc społeczna**

CUS

- Funkcje zabezpieczenia potrzeb poprzez rozwinięte usługi społeczne
- Praca socjalna i asystencja jako praca środowiskowa – w terenie
- Rozbudowane profesje społeczne i nowe kompetencje
- Dominacja usług środowiskowych i w miejscu zamieszkania
- Rozbudowane funkcje koordynacyjne
- **Lokalna polityka społeczna**

Perspektywy rozwojowe dla CUS

1. Pozytywne doświadczenia z pilotażu – pierwsze 3 lata
2. Dobra Energia towarzysząca CUS – om
3. Pozytywny odbiór przez odbiorców usług, społeczność lokalną, ekspertów i pracowników tych podmiotów
4. Środki finansowe w RPO na najbliższe lata
5. Deinstytucjonalizacja jako proces zmiany architektury US

Bariery rozwoju CUS

1. Podjęcie decyzji politycznej o wycofaniu się z CUS (?)
2. Obstrukcja na rozwój CUS ze środowiska wewnętrznego OPS (np. związki zawodowe itd.)
3. Zbyt wysoki koszt dla JST i brak źródeł finansowania
4. Sprywatyzowanie i urynkowanie sektora usług społecznych
5. Powrót do paradygmatu świadczeń pieniężnych zamiast usługowego
6. Niska świadomość potrzeb w zakresie US w JST
7. Brak postępów w procesie DI

CUS jako innowacja społeczna ?

Jak wprowadzić zmiany organizacyjne? w kierunku CUS...

Proces:

- Przekonanie decydentów /kierownictwa OPS/ pracowników
- Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej.
- Wizja rozwoju CUS + misja + oferta US
- Decyzje o finansowaniu własnym lub projektowym
- Statut, regulamin organizacyjny i schemat organizacyjny CUS i inne dokumenty.
- Wdrożenie Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych
- Promocja CUS
- Monitoring i ewaluacja działalności CUS

Większość CUS – ów w mniejszych miejscowościach

Optymalnie CUS –y w gminach powyżej 20 tysięcy mieszkańców

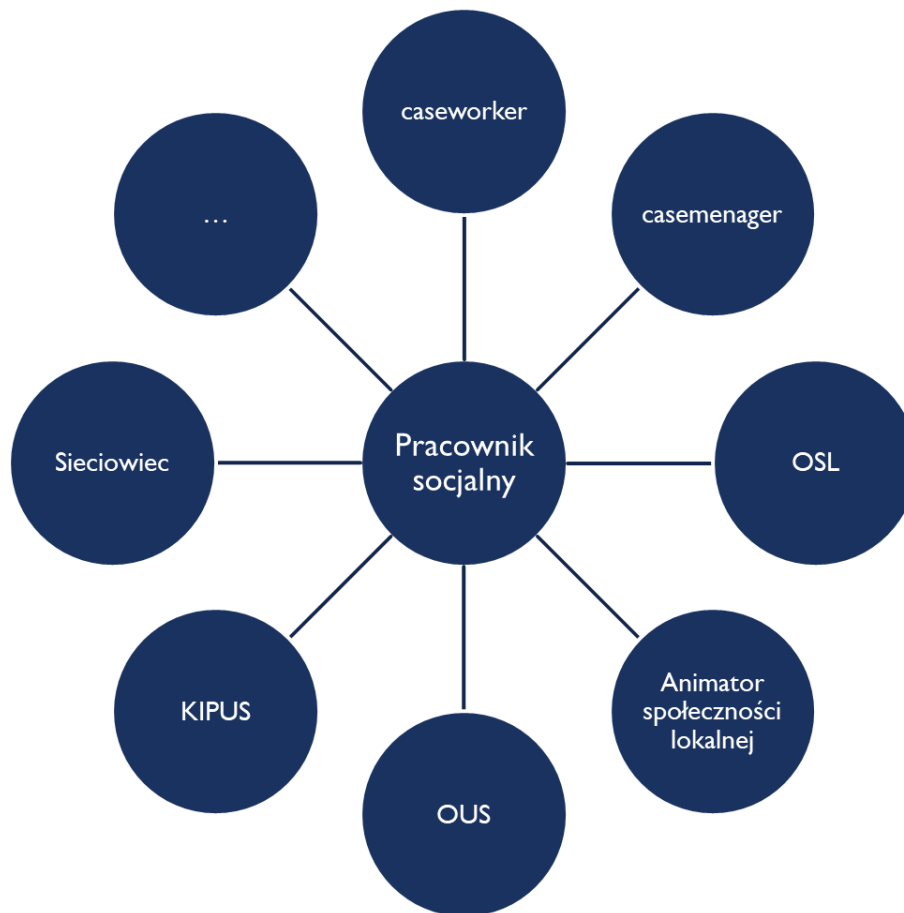
CUS – y w dużych aglomeracjach to osobne wyzwanie koordynacyjne

CUS-y w powiatach ciekawą formułą zreformowania PCPR-ów

Profesje pomocowe i ich kompetencje

- Organizatorzy: pomocy społecznej, usług społecznych, wspierania dziecka i rodziny, społeczności lokalnej
- Pracownicy socjalni
- Koordynatorzy indywidualnych planów usług społecznych
- Aspiranci pracy socjalnej – Animatorzy społeczności lokalnej
- Psycholodzy
- Pedagodzy
- Terapeuci zajęciowi
- Inni ... pod nowe usługi społeczne

Nowe role i funkcje pracownika socjalnego....

Nowe możliwości pracy – nowe role zawodowe i nowe kompetencje

1. Organizator Usług Społecznych **OUS**
2. Koordynator Indywidualnych Planów Usług Społecznych **KIPUS**
3. Organizator Społeczności Lokalnej **OSL**

Programy Usług Społecznych a prawa socjalne i obywatelskie

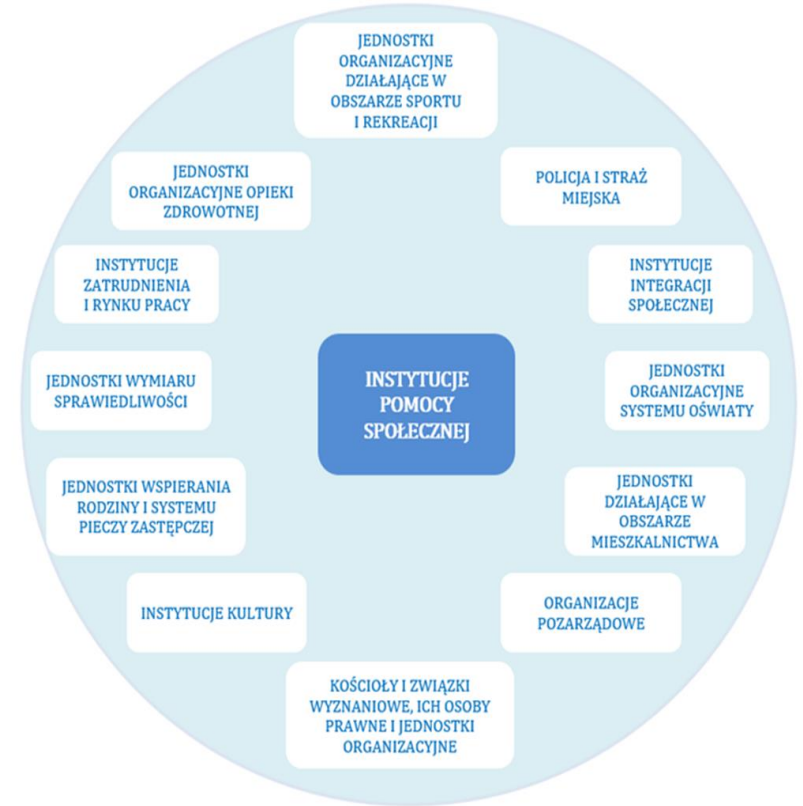
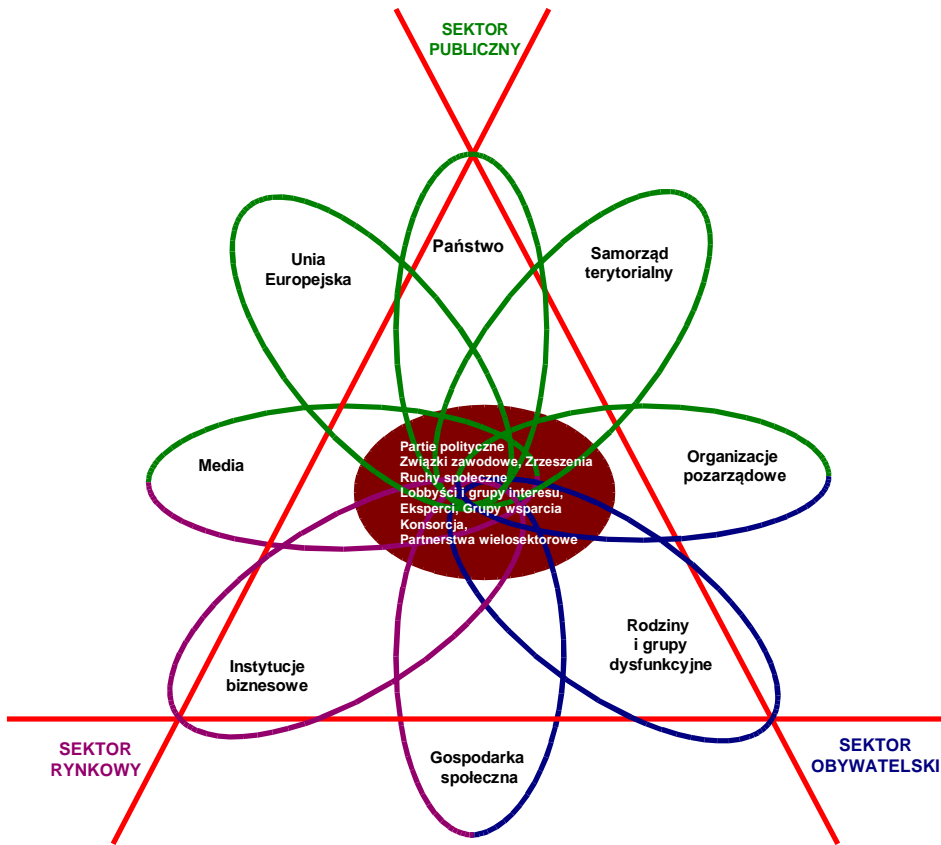
- Centra usług społecznych przyczynią się do **integracji, rozwoju i poszerzenia dostępności usług społecznych**.
- Odchodzimy od **SELEKTYWNOŚCI** na rzecz **POWSZECHNOŚCI USŁUG SPOŁECZNYCH**
- skuteczna pomoc to pomoc kompleksowa, obejmująca odpowiednio sprofilowane **pakiety usług**
- **Konstytucja RP mówi o równym dostępie obywateli do usług społecznych w realizacji ich praw socjalnych i obywatelskich**

Współpraca międzysektorowa

Utworzenie centrum usług społecznych sprzyjać ma **rozwojowi partnerskiej współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej:**

- **zlecenie** przez gminę lub kontraktowanie **świadczeń usług społecznych** realizowanych przez CUS innym podmiotom, w tym **organizacjom pozarządowym oraz innym organizacjom non profit i not for profit**, a także podmiotom prywatnym;
- zawierania porozumień między gminami lub powiatem a gminą dotyczących przekazania do CUS usług przypisanych innym podmiotom publicznym

Współpraca międzysektorowa i międzyinstytucjonalna

współpraca
międzysektorowa

SEKTORY

- Publiczny
- Pozarządowy
- Ekonomii społecznej
- Prywatny
- Nieformalny

współpraca
międzyresortowa

RESORTY

- rodziny, pracy i polityki społecznej
- edukacji
- zdrowia
- kultury
- sprawiedliwości
- spraw wewnętrznych
- sportu i turystyki

współpraca
międzyorganizacyjna

JEDNOSTKI
ORGANIZACYJNE
POMOCY SPOŁECZNEJ

- OPS/GOPS
- PCPR
- ROPS/RCPS
- DPS
- ŚDS
- Inne

Powstanie dzięki CUS zintegrowanych lokalnych systemów usługowych jest impulsem do **rozwoju sektora ekonomii społecznej i solidarnej.**

- integracja społeczna przez pracę, czyli tworzenie miejsc pracy dla osób słabszych, marginalizowanych i wykluczanych z rynku pracy,
- świadczenie usług społecznych po rozsądnych cenach w trybie non profit lub not for profit, tak aby były one powszechnie dostępne,
- wspieranie rozwoju lokalnego obszarów marginalizowanych

Integracja w Centrum Usług Społecznych

- Wymiar **instytucjonalny**: mieszkańcy na zasadzie jednego okienka uzyskają dostęp do usług społecznych z różnych obszarów, świadczonych przez podmioty lokalne z różnych sektorów w ramach zintegrowanego systemu usług,
 - Wymiar **funkcjonalny**: budowanie **palety usług** dostępnych poprzez CUS **wokół potrzeb rodziny** – usługodawcza aktywność na rzecz mieszkańców,
- Np. w jednym miejscu senior będzie mógł otrzymać usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze, a zarazem jego opiekun domowy uzyska wsparcie wytchnieniowe.

Integracja w Centrum Usług Społecznych

- Wymiar **więziotwórczy**: integracja usług społecznych świadczonych przez specjalistów z działaniami wspierającymi o charakterze samopomocowym, wolontariackim i sąsiedzkiem w celu **integracji społeczności lokalnej**,
- Wymiar **empowerment**: **upodmiotowienie** mieszkańców, **wzmocnienie** profesji i zawodów pomocowych;

Leadership społeczny

niezwykle ważny przy zmianie w CUS

1. Lider myśli długofalowo, wybiegając daleko poza problemy bieżące. Jest odważny.
2. Lider nie ogranicza swoich zainteresowań do zakresu organizacji, którą kieruje.
3. Lider przywiązuje dużą wagę do wizji, wartości i motywacji.
4. Lider posiada szczególne umiejętności radzenia sobie ze sprzecznymi potrzebami różnych składowych organizacji.
5. Lider nie akceptuje aktualnego stanu rzeczy.
6. Lider realizuje wizję i strategię organizacji a nie interesy grup czy osób
7. **Lider ma Pasję**

Różnice między menedżerami a liderami

Lider myśli długofalowo, wybiegając daleko poza problemy bieżące.

Lider nie ogranicza swoich zainteresowań do zakresu organizacji, którą kieruje.

Lider przywiązuje dużą wagę do wizji, wartości i motywacji.

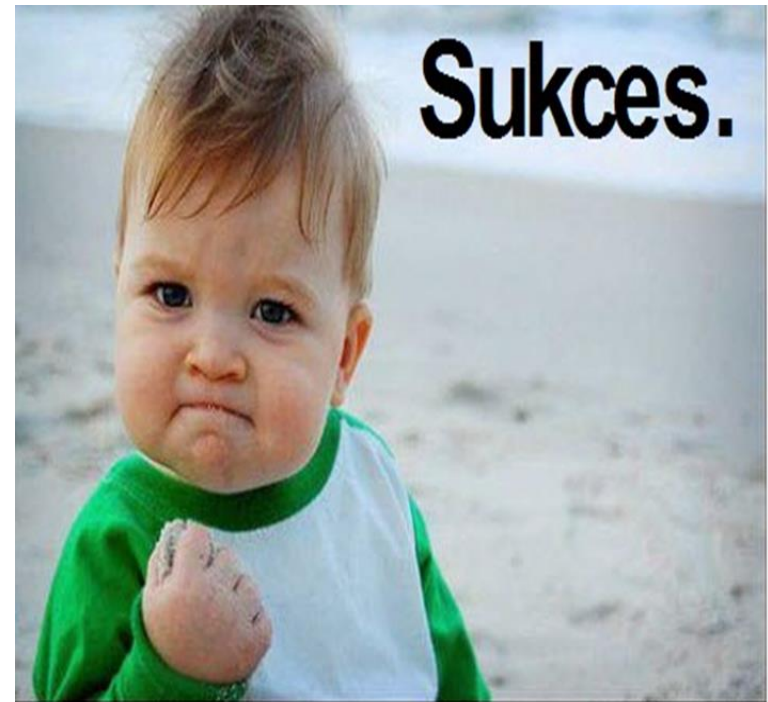
Lider posiada szczególne umiejętności radzenia sobie ze sprzecznymi potrzebami różnych składowych organizacji.

Lider nie akceptuje aktualnego stanu rzeczy.

Lider realizuje wizję i strategię organizacji a nie interesy grup czy osób

Sprawne instytucje i służby

1. Profesjonalizm służb społecznych
2. Wykształceni, kompetentni, zmotywowani
3. Współpracujący, odpowiedzialni, samodzielni,
4. Potrafiący diagnozować, przeciwdziałać i interweniować
5. Skoncentrowani na podejściu opartym o rozwiązania
6. Posiadający zdolności argumentowania i współpracy z mediami

Pracownicy systemu 2022 r. stanowią siłę sprawczą

		osoby	etaty
PRACOWNICY SYSTEMU - OGÓŁEM		132.991	127.115
+ dodatkowo osoby wykonujące usługi opiekuńcze	opiekunowie realizujących usługi w JOPS na umowę zlecenie	4.650	
	opiekunowie zatrudnieni w NGO (umowa o pracę i zlecenie)	8.707	
	opiekunowie zatrudnieni u przedsiębiorców (umowa o pracę i zlecenie)	10.594	
RAZEM PRACOWNICY SYSTEMU		<u>156.942</u>	

Pracownicy systemu pomocy 2022

DANE SZCZEGÓŁOWE

kategoria	osoby	etaty	
PRACOWNICY SOCJALNI	22.309	21.789	
ROPS	1.007	978	
PCPR	7.424	7.033	
OPS	53.255	51.264	
DPS	54.710	52.585	
OŚRODKI WSPARCIA	16.223	14.003	
w tym: ŚDS	10.195	8.835	
OIK	939	760	
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA	208	139	

Pauperyzacja potencjału kadr

**Zatrudnienie
w sektorze ochrony
zdrowia i pomocy
społecznej ogółem
na 1 000
mieszkańców**

Państwo	2012	2013	2014
Polska	23.83	24.76	24.6
Francja	56.83	57.43	-
Japonia	55.37	57.74	-
Niemcy	60.57	60.2	61.35
USA	61.78	61.81	61.4
Wielka Brytania	60.75	62.79	63.45

Źródło: stats.oecd.org, 03.04.2017

Za niskie Wynagrodzenia kadr (2021)

- **Średnie wynagrodzenie zasadnicze brutto za etat** pracowników socjalnych zatrudnionych w jednostkach typu OPS, MOPR i PCPR wynosiło w czerwcu 2021 r. **3 452,62 zł.**
- Starszy specjalista pracy socjalnej - koordynator zarabiał 3 865 zł
- Główny specjalista pracy socjalnej 4 153 zł.
- Średnie wynagrodzenie zasadnicze na najniższym stopniu awansu zawodowego, tj. na stanowisku pracownika socjalnego wynosiło w czerwcu 2021 r. 3 186 zł ogółem

Deficyt prestiżu profesji społecznych

- Jaki poziom wynagrodzeń?
- Projekty wizerunkowe
- Rozwój kompetencji kadr i ścieżek awansu zawodowego
- Nie służba tylko profesja
- Przełamanie stereotypów i uprzedzeń
- Zawód lekarz i pielęgniarki
→ 2- 3 razy wyższe pensje

Wyzwania związane z rekrutacją nowych pracowników i z utrzymaniem w zatrudnieniu w systemach pomocowych

- Rynek pracy pracownika powoduje coraz większe trudniejsze z naborem pracowników do zawodów społecznych
- Na kierunki polityka społeczna i praca socjalna na uczelniach deficyt chętnych
- Koniecznym staje się aktywna rekrutacja, także poszukiwanie pracowników zagranicznych
- Należy przemyśleć motywatory w HR, aby pracownicy nie chcieli odejść
- Ważnym staje się też model / styl zarządzania i przywództwa

Dlaczego warto być dobrym pracodawcą?

Potrzeba nowej formy zarządzania ludźmi

- **Turkusowe zarządzanie jako nowy paradygmat?**
- Delegowanie zadań i odpowiedzialności, ale i uprawnień – podzielnie się władzą
- Szacunek i empatia dla pracowników
- Atmosfera i ergonomia miejsca pracy b. ważna
- Zaopiekowanie się pracownikiem
- Nawet drobna pochwała, docenienie uskrzydla pracowników
- Pozwolić pracownikom robić błędy
- Dać im wolne, elastyczny czas pracy...

Potrzebujemy nowych Kompetencji zarządzających w pomocy społecznej

- Obejmują szereg umiejętności interpersonalnych, intelektualnych i technicznych
- 4 podstawowe obszary zarządzania
 - ✓ praktyczne (wykonawcze) przywództwo
 - ✓ zarządzanie zasobami
 - ✓ zarządzanie strategiczne
 - ✓ praca środowiskowa

Kompetencje mieszane (skill mix)

do zarządzania usługami społecznymi

komunikacja

zarządzanie
ludźmi

organizacja pracy
i orientacja na osiągnięcie celów

wykorzystywanie wiedzy
i doskonalenie zawodowe

rzetelność

myślenie
analityczne

wystąpienia
publiczne

podejmowanie decyzji
i odpowiedzialność

współpraca

orientacja na klienta/interesanta

zarządzanie strategiczne

negocjowanie

radzenie sobie w sytuacjach
kryzysowych

kreatywność

Większość organizacji ma problem z komunikacją

- Większość problemów bierze się z niewłaściwej komunikacji i asymetrii informacji
- Im mamy więcej narzędzi komunikacji tym ta komunikacja coraz bardziej zawodzi
- Tymczasem aby realizować Strategię trzeba ją komunikować wszystkim interesariuszom

Dylematy kształcenia do US

- Jakich kompetencji i profesji społecznych potrzebujemy do nowych US?
- Kompetencje psychologiczne i menedżerskie jako klucz
- MBA zamiast OPS
- Studia podyplomowe zamiast specjalizacji
- Reforma CKE
- Likwidacja IRSS i Kolegiów
- Przesyt teorii na Uniwersytetach
- Zamawiane studia praktyczne z PS dla liderów i menedżerów US
- Kursy i szkolenia pod akredytacją i walidacją np. IRPUS lub uczelni
- **Edukacja modułowa jako klucz**

Dylemat modelu współpracy z nauką

- Doraźne czy systemowe wykorzystanie nauki ?
- Evidence based czy pozorowanie badań diagnostycznych
- Bardzo wiele luk w badaniach nad US w Polsce
- Wykorzystanie prac dyplomowych do diagnoz lokalnych US
- PTPS do dyspozycji + uczelnie

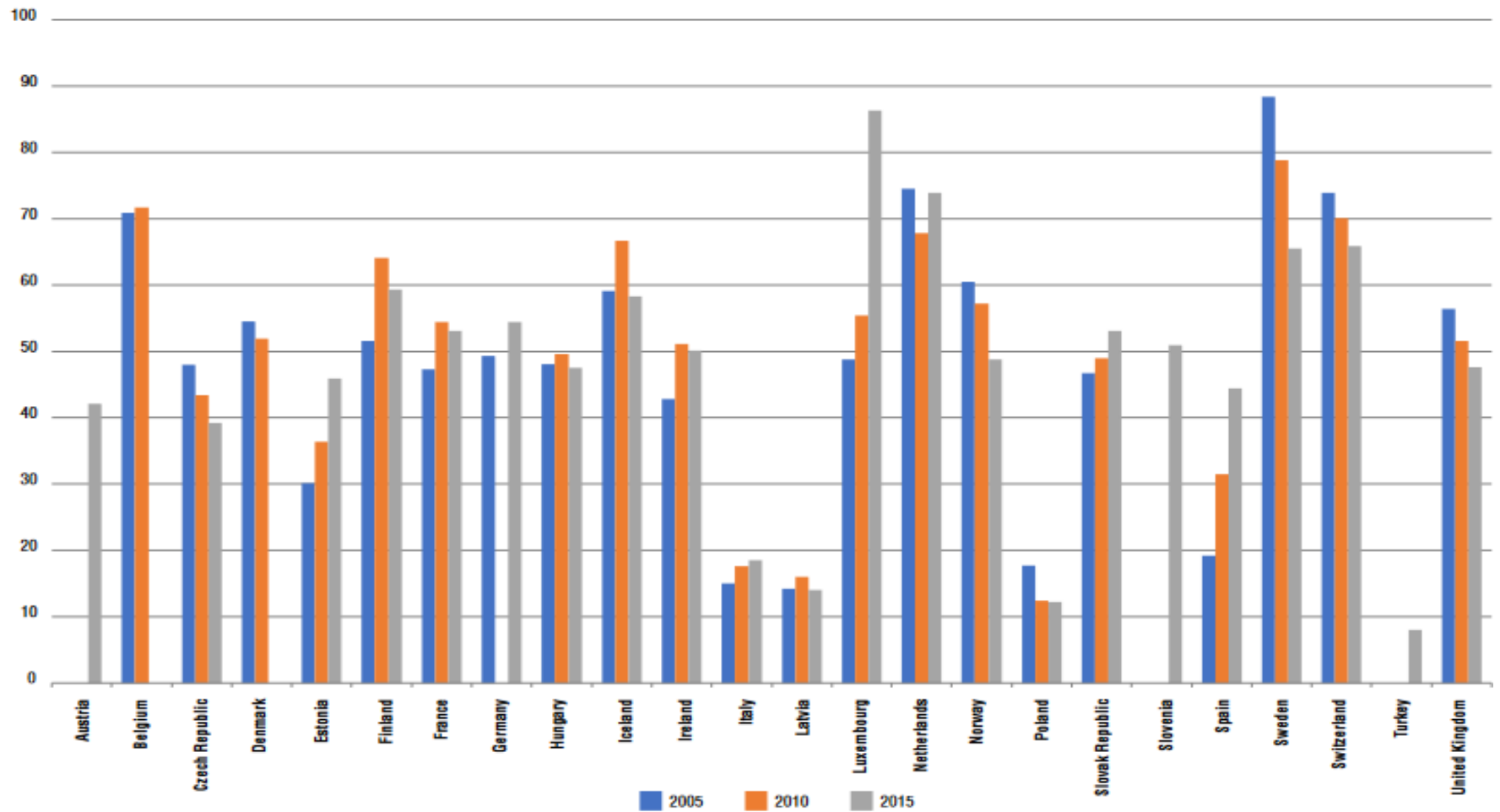

Polskie Towarzystwo
Polityki Społecznej

Deinstytucjonalizacja jako trzecia wielka reforma PS

- Inkubacja US a nie demontaż instytucji
- Krajowa Strategia Usług Społecznych do 2035 r. jako długoterminowa szansa.
- Jak zbudować system profesjonalnych środowiskowych i domowych usług społecznych
- Jak opowiadać o tym procesie?
- Jak włączyć w ten proces NGO's, podmioty ES i organizacje wyznaniowe?
- Kluczowa jest – EDUKACJA do tego procesu.
Studia z DI na Korczaku

Figure 1: Beds in residential long-term care facilities per 1000 population aged 65 and over, (2005, 2010, 2015)

Source: OECD. Ref. [1](#)

Note: Residential LTC facilities comprise establishments primarily engaged in providing residential LTC that combines nursing, supervisory or other types of care as required by the residents. Excluded from the indicator: hospital beds reserved for LTC and beds in residential settings such as adapted housing that can be considered as the individual's home.

BADANIA nt. DI na zlecenie ROPS Toruń 2023

1

ROZWÓJ
PIECZY
ZASTĘPCZEJ

2

POMOC I
WSPARCIE
OSÓB
NIESAMO-
DZIELNYCH

3

INTEGRACJA
OZN

4

WSPARCIE
OSÓB Z
PROBLEMAMI
PSYCHICZNYMI

5

USŁUGI
SPOŁECZNE
DLA
SENIORÓW

6

WSPARCIE
OSÓB W
KRYZYSIE
BEZDOM-
NOŚCI

Główne wnioski z badań

- Powierzchowna i deklaratywna wiedza o DI
- Dużo lęków, obaw, niepewności
- Zróżnicowane prędkości i strategie JST na DI
- Konieczny rozwój nowych kompetencji i profesji
- Osoby z DPS w większości zadowolone z usług
- **CUS-y działają inspirująco**
- Konieczna jest dobra komunikacja i zrozumienie DI jako inkubacja usług środowiskowych

Bardzo ważna funkcja **ROPS-ów**

- Realizacja projektu koordynacyjnego i projektu własnego w ramach RPO
- Diagnoza potrzeb i badania w zakresie usług społecznych
- Kreacja, koordynacja i planowanie usług na poziomie regionalnym
- Szkolenia i doradztwo do starych i nowych profesji i usług
- Wprowadzenie ram standardów i modelowanie i personalizowanie usług
- **Współpraca z uczelniami**

Spór o model realizowanej PS

- Populistyczne państwo opiekuńcze versus opiekuńcze państwo prawa ? (prof. Anioł)
- Scentralizowana polityka społeczna versus wielopoziomowa - samorządowa PS
- Państwo programów socjalnych czy inwestycyjnych strategii społecznych
- Modernizacja twarda versus miękka?
- Ostonowe funkcje socjalne systemu pomocy czy aktywizująco-inkluzyjne

3 scenariusze rozwoju PS

- **Scenariusz 1 to realizacja modelu paternalistycznego państwa z tradycyjnym instrumentarium polityki społecznej**, bazującym na świadczeniach pieniężnych bez rozwiniętych usług społecznych, w którym w coraz większym stopniu dominują populistyczne rozwiązania socjalne jako obietnice wyborcze.
- **Scenariusz 2 to realizacja modelu proinwestycyjnego i aktywnego państwa opiekuńczego** z rozwiniętym samorządowym i wielosektorowym systemem pomocowym bazującym na usługach społecznych
- **Scenariusz 3 to model sprywatyzowanego systemu pomocy społecznej** – usługi nabywane na rynku

Publikacje naukowe o US i CUS

